

Evropska komisija je nedavno objavila izveštaj o Srbiji za 2021. godinu. Osim opšteg stanja pripremljenosti, izveštaj Evropske komisije ocenjuje i napredak u okviru svakog poglavlja evropskih integracija. Ovim izveštajem Komisija je preporučila otvaranje klastera 3 (konkurentnost i inkluzivni rast) i klastera 4 (zelena agenda i održiva povezanost). U okviru klastera 4 nalazi se poglavlje 27 - životna sredina i klimatske promene. Tu je navedeno da je Srbija napravila ograničen napredak u razvijanju instrumenata koji će pomoći u borbi protiv negativnih efekata klimatskih promena. Srbiji se zamera niz stvari na koje je Komisija skrenula pažnju i u prošlogodišnjem izveštaju. Izveštaj za ovu godinu na samom početku dela koji se odnosi na životnu sredinu i klimatske promene naglašava da Srbija mora da postavi ambicioznije ciljeve ka "ostvarivanju zelene tranzicije" i, pre svega, na transparentan način izradi Integrirani nacionalni plan za energetiku i klimu (INEKP) nakon čega će ga usvojiti i započeti sa njegovim sprovođenjem. INEKP predstavlja priliku da Srbija prevede svoje obaveze iz zakona Energetske zajednice i Zelene agende za Zapadni Balkan u konkretne aktivnosti što bi olakšalo usklađivanje sa ciljem Evropskog zelenog dogovora koji predviđa da Evropa postane prvi klimatski neutralan kontinent do 2050. Posebno se naglašava potreba za uvođenjem poreza na ugljenik i postepeno ukidanje subvencija za ugalj, piše u izveštaju. Sve obaveze koje Srbija ima preuzela je potpisivanjem međunarodnih sporazuma, ali do skoro nadležni organi nisu pokazivali spremnost da se bave temom klimatske neutralnosti sa ozbiljnošću koju ona zaslužuje. To pokazuje nacrt prostornog plana Srbije prema kome trenutna energetska strategija Srbije uključuje izgradnju novih termoelektrana, što je u potpunoj suprotnosti sa stavom iznesenim u izveštaju. Neozbiljnost nadležnih organa ogleda se i u nepoštovanju rokova za izradu INEKP-a - rok za podnošenje finalnog nacrta bio je oktobar 2020. godine. Međutim, u Republici Srbiji su prve radne grupe formirane tek u martu 2021. INEKP-om se uređuje i način na koji Srbija planira da sprovede energetska tranziciju u narednih 10 godina. On predviđa konkretne ciljeve i aktivnosti za upravljanje, planiranje i praćenje energetske tranzicije koja podrazumeva kompletnu ekonomsku, političku, i društvenu transformaciju. Energetska tranzicija, kao i sve tranzicije uostalom, izmieniće živote ljudi u Srbiji. Jedini način da se osigura temelj za njeno informisano i savesno sprovođenje je izrada kvalitetnog INEKP-a. To će se postići samo ako se nosiocu plana skrene pažnja na probleme iz prakse čije bi rešenje ovim dokumentom moglo da se postigne. Različiti instrumenti dostupni su Ministarstvu kako bi prikupilo relevantne informacije potrebne za donošenje inkluzivnog plana - može da sprovede ankete, prikupi komentare, objavi osnovne informacije o planiranim rešenjima, koristi veb aplikaciju eKonsultacije

kreiranu za te namene, organizuje okrugle stolove, fokus grupe, panele, i sl. Kad se radi o propisu od posebnog interesa za javnost, što INEKP jeste, mora postojati viši stepen transparentnosti i inkluzivnosti prilikom njegove izrade. Mora se omogućiti delotvorno učešće javnosti, razmena mišljenja i argumenata kako bismo dobili kvalitetan plan koji odgovara potrebama građana Srbije.

Kako bi se što više glasova čulo, RERI je 19. oktobra organizovao prvi u nizu konsultativnih foruma u cilju prikupljanja informacija koje bi dovele do izrade INEKP-a po meri svih građana. Sledeći forum biće održan u novembru i ovim putem pozivamo sve zainteresovane za energetska sigurnost, zdravu životnu sredinu i društveni boljitak da nam se priključe i daju svoja mišljenja i komentare koja ćemo na kraju konsultativnog procesa uobličiti u jedinstven dokument i predložiti ga Ministarstvu rudarstva i energetike.

Na nama je da kažemo jasno i glasno, na njima je da nas saslušaju i uzmu potrebe svih građana Srbije u obzir.

Izvor: reri.org.rs